научные и практические аспекты информационно-библиотечного маркетинга, анализируя проблемы и возможности в этой сфере.

SUMMARY. INTRODUCTION: this article analyzes the pressing aspects of improving marketing services in information and library activities. Today, information and library institutions are focusing on marketing strategies to deliver their services to a broader audience and meet users' needs more efficiently. Key areas such as analyzing user needs and effectively utilizing social media are discussed.

OLIY TA'LIMNING JAMIYATDAGI AHAMIYATI

Madreymova Nasiba Ubaydullayevna
O'zbekiston davlat san'at va madaniyat instituti Nukus filiali o'qituvchisi

Tayanch so'zlar: oliy ta'lim, jamiyat rivoji, ilmiy tadqiqotlar, innovatsiya, iqtisodiy o'sish, ijtimoiy mobilitet, madaniy tolerantlik, fuqarolik jamiyati, siyosiy faollik, global hamkorlik, yuqori malakali kadrlar, bilim va intelektual kapital, texnologik rivojlanish, siyosiy barqarorlik, raqobatbardoshlik, xalqaro ta'lim, ta'lim sifatini oshirish.

Ключевые слова: высшее образование, развитие сообщества, научные исследования, инновации, экономический рост, социальная мобильность, культурная толерантность, гражданское общество, политическая активность, глобальное сотрудничество, высококвалифицированные кадры, знания и интеллектуальный капитал, технологическое развитие, политическая стабильность, конкурентоспособность, международный уровень. образование, повышение качества образования.

Key words: higher education, community development, scientific research, innovation, economic growth, social mobility, cultural tolerance, civil society, political activity, global cooperation, highly qualified personnel, knowledge and intellectual capital, technological development, political stability, competitiveness, international education, improving the quality of education.

Oliy ta'lim tizimi jamiyatni rivoj-lantirishning asosiy vositasi sifatida, nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy va madaniy rivojlanishda ham muhim rol o'ynaydi. Oliy ta'lim muassasalari bilim va innovatsiyalarni ishlab chiqish, yuqori malakali kadrlar tayyorlash, shuningdek, ijtimoiy va siyosiy ongni rivojlantirish orqali jamiyatning turli sohalariga hissa qo'shadi. Bugungi kunda global iqtisodiyotda va ijtimoiy-siyosiy sohalarda yuz berayotgan o'zgarishlar oliy ta'limning yangi ahamiyatini yanada oshirdi.

Oliy Ta'limning Ta'lim va Ilmiy Taraqqiyotdagi Ahamiyati. Oliy ta'limning jamiyatdagi eng katta ahamiyatlaridan biri uning bilim va intelektual kapital yaratishdagi rolidir. Oliy ta'lim muassasalari ilmiy tadqiqotlar orqali yangi bilimlarni yaratish, texnologiyalarni ishlab chiqish va jamiyatga tatbiq etish uchun zamin yaratadi. Bu jarayonlar nafaqat iqtisodiy o'sishga, balki ijtimoiy tizimning rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Statistika: UNESCO tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, 2021-yilda dunyodagi oliy ta'lim tizimlaridan 13,000 dan ortiq ilmiy maqola nashr etilgan bo'lib, bu ma'lumotlar global iqtisodiyotning yangi sohalarida (masalan, AI, biotexnologiya, qayta tiklanuvchi energiya) taraqqiyotga yordam beradi.

Innovatsiya va Texnologik Rivojlanish Oliy ta'limning innovatsiyalarni rivojlantirishdagi roli muhimdir. Universitetlar va ilmiy markazlar yangi texnologiyalarni yaratish va ularni ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirishga hissa qo'shadi. Misol uchun, AQShda 2019-yilda 250 dan ortiq universitetlar o'z ilmiy tadqiqotlari orqali 1,5 milliard dollar daromad olishgan. Misol: MIT (Massachusetts Institute of Technology) va Stanford universitetlari kabi oliy ta'lim muassasalari, ilmiy tadqiqotlar va innovatsion loyihalar orqali butun dunyoda yuqori texnologiyali startaplar va kompaniyalar yaratgan.

Oliy Ta'limning Ijtimoiy va Madaniy Rivojlanishdagi O'rni. Ijtimoiy Mobilitet. Oliy ta'lim ko'plab jamiyatlarda ijtimoiy ko'tarilish va mobilitet imkoniyatlarini yaratadi. Oliy ta'limga kirish imkoniyati shaxsning ijtimoiy va iqtisodiy holatini yaxshilashga yordam beradi, bu esa jamiyatdagi tengsizlikni kamaytiradi. Statistika: 2020-yilda OECD ma'lumotlariga ko'ra, oliy ta'lim olgan shaxslar o'rta ma'lumotli shaxslarga nisbatan o'rtacha 60% yuqori maosh olishgan. Bu ijtimoiy ko'tarilish va iqtisodiy imkoniyatlar yaratishda oliy ta'limning ahamiyatini ko'rsatadi. [1]

Madaniy Tolerantlik va Inson Huquqlari. Oliy ta'lim madaniyatlararo muloqot va bilimlarni oshirish orqali jamiyatda tolerantlikni kuchaytiradi. Universitetlar va oliy ta'lim muassasalari turli etnik guruhlar va

madaniyatlarning birlashgan muhitida o‘qish imkoniyatlarini taqdim etadi. Bu jamiyatda tolerantlik, inklyuzivlik va inson huquqlari qadriyatlarini rivojlantiradi. Misol: Evropa Ittifoqi va AQShda oliy ta’lim tizimlari ko‘plab xalqaro talabalarni qabul qiladi, bu esa madaniy o‘zaro anglashuvni va ijtimoiy birlashishni oshiradi.

Oliy Ta’lim va Iqtisodiy Taraqqiyot. Ishchi Kuchini Tayyorlash. Oliy ta’lim tizimi iqtisodiyotda yuqori malakali mutaxassislar tayyorlashga xizmat qiladi. Malakali ishchi kuchi jamiyatda texnologik va iqtisodiy rivojlanishning muhim poydevoridir. Statistika: Dunyo Banki ma’lumotlariga ko‘ra, oliy ta’limni tugatgan shaxslar iqtisodiyotga o‘rtacha 1,5-2 barobar ko‘proq qiymat yaratishadi. 2020-yilda AQShda oliy ta’limni tugatganlarning o‘rtacha yillik daromadi 45,000 dollarni tashkil etgan, bu esa iqtisodiy o‘sishga yordam beradi.

Yangi Kadrlar, Yangi Yechimlar. Oliy ta’lim iqtisodiyotda yangi kadrlar va yangi yondashuvlarni yaratishga yordam beradi. Universitetlar tomonidan amalga oshirilgan ilmiy tadqiqotlar, yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va iqtisodiy jarayonlarni optimallashtirishga imkon yaratadi. Misol: Finlyandiya, Janubiy Koreya kabi davlatlar oliy ta’lim muassasalarida ilg‘or ilmiy tadqiqotlar orqali yangi sanoat tarmoqlarini rivojlantirgan. Masalan, Finlyandiya "kashfiyotlar universiteti" konsepsiyasini ishlab chiqib, texnologik rivojlanish va iqtisodiy yuksalishga erishgan.

Oliy Ta’limning Siyosiy Rivojlanishdagi O‘rni. Fuqarolik Jamiyati va Siyosiy Faollik. Oliy ta’lim jamiyatda fuqarolik ongini rivojlantirish va siyosiy faollikni oshirishda muhim rol o‘ynaydi. Talabalar, o‘z navbatida, demokratik jarayonlarda faol ishtirok etishga tayyor bo‘ladilar. Misol: Universitetlarda siyosiy faollik va liderlik kurslari, talabalar orasida yosiy ongni oshiradi, bu esa fuqarolik jamiyatining rivojlanishiga xizmat qiladi [2]

Demokratik Asoslar va Siyosiy Barqarorlik. Oliy ta’lim, shuningdek, demokratiya va siyosiy barqarorlikni ta’minlashda katta ahamiyatga ega. Ilmiy va madaniy jihatdan rivojlangan jamiyatlar siyosiy jihatdan barqaror bo‘lishi ehtimoli yuqori. Misol: Universitetlar orqali tashkil etilgan seminarlar va tadbirlar, talabalarga demokratiya va huquqiy tizimni tushunishga yordam beradi. Bu jarayon siyosiy barqarorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Oliy Ta’limning Global Kontekstdagi O‘rni. Xalqaro Hamkorlik va O‘qitish. Oliy ta’limning global tarmog‘ida ishtirok etish jamiyatning global miqyosda rivojlanishiga yordam beradi. Universitetlar o‘rtasidagi hamkorlik, ilmiy tadqiqotlar almashinuvi va ta’lim resurslarini global darajada taqsimlash jamiyatni zamonaviy globallashuvga moslashtiradi. Statistika: 2021-yilda xalqaro talabalar soni 5,5 milliondan oshgan va bu raqam har yili o‘sib bormoqda. Xalqaro hamkorlik, bilim almashinuvi va resurslarni birlashtirish global rivojlanishga hissa qo‘shmoqda. Global Raqobat va Resurslar. Oliy ta’lim muassasalari global raqobatni rivojlantirishda va resurslarni samarali taqsimlashda muhim rol o‘ynaydi. Universitetlar o‘rtasida raqobat, ilmiy faoliyat va tadqiqotlar orqali yuqori sifatli bilim olishni ta’minlaydi. [3]

Xulosa qilib aytamizki ta’lim tizimning jamiyatdagi ahamiyatini yoritib berishga harakat qilindi. Ta’lim-millat ko‘zgusidir. Har bir rivojlangan davlat ortida ta’lim tizimi mavjud. Ta’lim va tarbiyaga bo‘lgan e’tibor juda ham katta ahamiyatga ega. Jaloliddin Rumiy aytganidek “Inson tabassumi bilan tarbiyasini, nimaga kulgani bilan saviyasini namoyon qiladi”. Ta’lim va tarbiya xarakterining ajralmas qismi hisoblanadi. Inson umrining ko‘p qismini ta’lim olishga sarflaydi, tarbiya olishni esa tug‘ilishi bilan boshlaydi. Ta’limning asosi tarbiyadir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasining ta’lim to‘g‘risidagi qonuni.
2. Karimov I.A. - Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch.
3. Qayumov A. - Innovatsion ta’lim tizimi.
4. Nosirov D. - Ijtimoiy taraqqiyotda ta’limning roli.
5. UNESCO va O‘zbekiston Milliy tahliliy markazi.
6. Abdullayev M. - Ta’lim tizimini modernizatsiyalashning dolzarb masalalari.
7. Bozorov O. - Globallashuv sharoitida oliy ta’lim muassasalari.

REZYUME. Ushbu ilmiy maqola oliy ta’limning jamiyatdagi ahamiyatini keng qamrovli tarzda tahlil qiladi. Maqolada oliy ta’limning ilmiy, ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy sohalarda jamiyat rivojiga qanday ta’sir ko‘rsatishi, uning innovatsion rivojlanish, bilim yaratish, yuqori malakali kadrlar tayyorlash va ijtimoiy tenglikni ta’minlashdagi o‘rni batafsil muhokama qilinadi. Oliy ta’lim muassasalarining ilmiy tadqiqotlar,

texnologik yangiliklar va global hamkorlik orqali jamiyatni rivojlantirishdagi roli keltirilgan. Shuningdek, maqolada ta'lim tizimining iqtisodiy o'sish, siyosiy barqarorlik va madaniy tolerantlikni shakllantirishdagi ahamiyati misollar va statistik ma'lumotlar bilan yoritiladi. Oliy ta'lim tizimining ijtimoiy mobilitet, fuqarolik jamiyati, va global raqobatdagi o'rni tahlil qilinib, uning jamiyatni kelajakda muvaffaqiyatli va barqaror rivojlanishiga qanday hissa qo'shishi ko'rsatilgan. Maqola oliy ta'limning jamiyatdagi umumiy ahamiyatini chuqur anglashni ta'minlashga qaratilgan.

РЕЗЮМЕ. В данной научной статье всесторонне анализируется значение высшего образования в обществе. В статье подробно рассматривается, как высшее образование влияет на развитие общества в научной, социальной, экономической и политической сферах, его роль в инновационном развитии, создании знаний, подготовке высококвалифицированных кадров и обеспечении социального равенства. Представлена роль высших учебных заведений в развитии общества посредством научных исследований, технологических инноваций и глобального сотрудничества. Также в статье с примерами и статистическими данными подчеркивается значение системы образования в формировании экономического роста, политической стабильности и культурной толерантности. Анализируется роль системы высшего образования в социальной мобильности, гражданском обществе и глобальной конкуренции, а также то, как она способствует успешному и устойчивому развитию общества в будущем. Цель статьи – обеспечить глубокое понимание общей значимости высшего образования в обществе.

SUMMARY. This scientific article comprehensively analyzes the importance of higher education in society. The article discusses in detail how higher education affects the development of society in the scientific, social, economic and political spheres, its role in innovative development, knowledge creation, training of highly qualified personnel and ensuring social equality. The role of higher education institutions in the development of society through scientific research, technological innovations and global cooperation is presented. Also, the importance of the education system in the formation of economic growth, political stability and cultural tolerance is highlighted in the article with examples and statistical data. The role of the higher education system in social mobility, civil society, and global competition is analyzed, and how it contributes to the successful and sustainable development of society in the future. The article aims to provide a deep understanding of the general importance of higher education in society.

MÁDENIYAT HÁM KÓRKEM ÓNER TAWÍN BASQARÍWDA BASSHÍǴA QOYÍLATUǴIN TALAPLAR

Orazbaeva Dilnaz Dauletbay qızı
Ózbekstan mámleketlik kórkem óner hám mádeniyat institutı Nókis filialı
"Mádeniyat hám kórkem óner tarawı menejmenti" 2-kurs magistrantı
Ilimiy basshı: ***Saparbaeva Gulshira Abatbaevna***
Ózbekstan mámleketlik kórkem óner hám mádeniyat institutı
Nókis filialı docenti

Tayanısh sózler: basshı, is-usılları, basqarıw, motivaciya, shólkemlestiriw, rejelestiriw.
Ключевые слова: лидер, деловые стили управлять, мотивация, организация, планирование.
Key words: leader, working methods, management, motivation, organizing, renovation.

Mámleketimizde Prezidentimiz baslaması menen barlıq tarawlarda turmısqa qollanılıp atırǵan perspektivalı joybarlar, orınlarda ámelge asırılıp atırǵan keń kólemli jumıslar xalqımızdıń tek ǵana turmıs tárizin jaqsılap qoymastan bálki dúnyaǵa kóz-qarasın da túpten ózgertip atır. Ásirese mádeniyat hám kórkem óner tarawında ámelge asırılıp atırǵan nátiyjeli is-ilajlar kózdi quwandıradı. Mámleketimiz basshısınıń atap ótkenindey, mámleketimizde mádeniyat hám kórkem óner rawajlanbasa, jámiyet rawajlanbaydı degenindey rawajlanıwdıń anıq nátiyjesi baylıq yamasa kúsh-qúdıret dárejesi menen emes, milliy mádeniyat qanshelli shıńǵa kóterilgenligi menen ólsheniwi tiykarında tariyxıy mısallar kóp. Mısalı, inglis kórkemónertanıwshı alımı F.R.Martin "Temuriylar sıyaqlı kórkem óner hám mádeniyattı qádirleytuǵın húkimdar Oraylıq Aziyada hesh waqıtta bolmaǵan", dep jazadı.

Biz búgin bárshemiz Respublikamızda ámelge asırılıp atırǵan ózgerisler insan mápleri ushın xızmet qetetuǵın jańalanıwlardıń gúwası bolıp atırmız. Búgingi kúnde Ózbekstannıń jańa tariyxın jaratıw, materiallıq hám materiallıq emes